

En FSKC publikation • Arbetspapper 1/2016

VÅR VERKSAMHET 2015

en publikation utgiven av
Ab Det finlandsvenska kompetenscentret inom det sociala området - FSKC

Arbetspapper 1/2016

VÅR VERKSAMHET 2015

FSKC Arbetspapper 1/2016

Ab Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området

Publikationen finns i PDF på vår webbplats www.fskc.fi
Helsingfors 2016

ISBN 978-952-7078-13-6 (PDF)

Innehåll

1.	Allmän översikt	1
2.	Verksamhetsområdenas utveckling	3
3.	Bedömning av verksamhetens framtida utveckling	5
4.	Projekt och uppdrag	7
	4.1. Delsam III och DelSam IV	7
	4.2. Det förebyggande arbetet för barn och familjer i Hangö	8
	4.3. KASTE-projektet Glädje i föräldraskapet	8
5.	FORUM FSKC	10
6.	Mathilda Wrede-institutet	12
	6.1. Forskarsocialarbeternas arbete	12
	6.2. Mathilda Wrede-seminariet om den sk. Hackney-modellen	14
8.	Publikationer	16
9.	Resurser	17

1. Allmän översikt

Den gemensamma kunskapsbildningen mellan praktiker, utvecklare, forskare och utbildare är en central utgångspunkt för FSKC:s arbete. FSKC stöder och stimulerar nyskapande former för utveckling och är mån om att föra en dialog med personal inom olika sektorer och i olika regioner inom Svenskfinland.

FSKC:s fjortonde verksamhetsår präglades av en anpassning till ett läge där statsstödet för den ordinarie och lagstadgade verksamheten minskade med dryga 20% jämfört med året innan. Bolagets verksamhetsplanering för 2015 utgick sålunda från en strategi om att trygga den framtida verksamheten genom att utföra något mer uppdrag än tidigare och än mera fokusera på kärnverksamheten för att underlätta det ekonomiska tryck som statsandelensminskningen medförde. Statsandelarna har för år 2016 återställs till samma nivå som för året 2014.

Bolagets styrelse beslöt i enlighet med denna strategi, om verksamhetens fokusering, att inte uppgöra en detaljerad handlingsplan enligt den modell som bolaget tillämpat under de tre tidigare åren. Verksamhetsplanen fördelade resurser och aktivitet till sådana huvudområden som projekt, uppdrag, införskaffande av bidrag och understöd, Mathilda Wrede-institutet, Vasaregionens undervisnings- och forskningsklinik inom det sociala området, arbete i nätverk och informationsverksamhet.

Under verksamhetsåret fortsatte FSKC med projektet DelSam III och fortsättningen DelSam IV. Projekthelheternas övergripande målsättning är att effektivisera stödet till ungdomar, som är eller är i risk att marginaliseras, så att den ungas individuella utveckling till aktiva, välmående medborgare kan stödjas på ett ändamålsenligt sätt. Projektet genomfördes i Nyland och Österbotten. FSKC inledde vidare samarbetet med det s.k. Kansa-koulu-projektet. Projektet, som är gemensamt för alla kompetenscenter, har som uppgift att stödja verkställigheten av lagen om klienthandlingar inom socialvården. Projektet omfattar åren 2015-2017.

FSKC utförde både vad beträffar antal och främst vad gäller omfattningen intressanta och viktiga uppdrag. Arbetet, som inleddes året innan, med målsättningen att utveckla en modell för Hangö stad och det förebyggande arbetet för barn och familjer fortsatte intensivt under våren 2015. FSKC engagemang och närvaro i Hangö fick en uppföljning under hösten genom uppdraget för KASTE-projektet "Glädje i föräldraskapet". Bolagets uppgift var att implementera den

s.k. SABIR-modellen (systemiskt arbete för barn i riskzonen) i och för Hangö stad. Uppdraget fortsätter under året 2016. För Kimitoöns kommuns räkning stödde FSKC arbetet med uppdateringen av kommunens välfärdsplan för barn och unga. Dessutom har FSKC fortsatt med att offerera och organisera föreläsningar som baserar sig på bolagets och Mathilda Wrede-institutets tidigare forsknings- och utvecklingsverksamhet. FSKC har under året också erbjudit handledning som stöd till två projekt och de anställda.

Genom ett aktivt arbete för att ansöka om medel för verksamhet beviljades FSKC bidrag för genomförandet av två seminarie- och utbildningshelheter. Dessa helheter planerades under året för genomförande år 2016. FSKC deltog dessutom i planeringen av en omfattande ESF-ansökan för ett nationellt projekt för stöd för den nya socialvårdslagens verkställighet. Ansökningen var gemensam för kompetenscentren.

Arbetet inom ramen för Mathilda Wrede-institutet hade under året vad beträffar omfattning och kunskapsproduktion ett starkt fokus på forskarsocialarbetarnas arbete. De två heltidsanställda forskarsocialarbetarna utförde uppdrag med anknytning till serviceformer för unga och unga vuxna genom att pilotera mångprofessionella nätverk och genom att utreda ungas mångdimensionella och mångtydiga behov av stöd och service i samarbete med social- och hälsovården samt tredje sektorns aktörer. Årets Mathilda Wrede-seminarium var ett stort evenemang med tema om den s.k. Hackney-modellen. FSKC var fortsatt engagerad med Vasaregionens undervisnings- och forskningsklinik inom det sociala området genom att sköta om för sin del koordineringsuppdraget för kliniken och dess styrgrupp. Bolaget ordnade också en workshop för klinikens intressenter om verksamhetens fokusering.

FSKC:s målsättning har under de senaste åren varit att minska på antalet av uppdrag och engagemang i nätverk och satsa på ur strategisk synvinkel viktiga sammanhang. Enligt plan reformerade FSKC formen för det s.k. personnätverket 2014. Man grundade sålunda en referensgrupp som har som uppdrag att stödja FSKC:s verksamhet. Dessutom inleddes verksamheten med FORUM FSKC som är öppna tillställningar med aktuella teman. Det är meningen att referensgruppen sammankommer och FORUM FSKC ordnas fyra gånger per år. FSKC var fortsatt representerat och aktiv i kompetenscenterdelegationen och delegationens arbetsutskott, kompetenscenterchefs nätverket, kompetenscenternätverket för allmänplanerare och styrgruppen för verkställigheten av den s.k. Mieli 2009 planen. Dessutom fick FSKC ett mandat i styrgruppen för regeringens spetsprojekt för utvecklingen av service för barn och familjer. FSKC har också deltagit

i KASTE-projektet "Glädje i föräldraskapet" styr- och projektgruppsverksamhet.

Informationsverksamheten har bolaget bedrivit med hjälp av info-brevet som utkommit regelbundet och elva gånger under året. Brevet har över 600 prenumeranter. Med hjälp av veckovisa uppdateringar i de sociala medierna har än fler människor kunnat nås. FSKC har under året publicerat och färdigställt två rapporter och sex arbetspapper.

Den juridiska konsultationen för utlåtanden och råd om vilka normer som skall tillämpas i enskilda frågor har fortsatt som avgiftsfri service för aktieägarna.

Kompetenscenterbyrån och Mathilda Wrede-institutet verkade vid Georgsgatan 18 A 8, 00120 Helsingfors.

2. Verksamhetsområdenas utveckling

Så som ovan konstaterades var det en tvungen sak att fokusera året 2015 engagemang till ett snävare fokus med agendan att trygga bolagets verksamhet och finansiella grund. Risken med ett sådant fokusval är att verksamheten drivs för snävt och i värsta fall till ett område som inte stämmer överens med det övergripande uppdraget som kompetenscentren har. Lyckligtvis och för FSKC:s del kom utvecklingen inte att gå i den riktningen. De uppdrag som bolaget fick att sköta stärkte kopplingen till praktiken och dessutom på ett mångprofessionellt sätt. Utfallet överensstämmer väl med den ambition och utvecklingslinje som FSKC tidigare har uppställt. Uppdragen och utvecklingsprocesserna överspände också en längre tid och blev därför heller inte punktinsatser. Resultaten av modellbygget för det förebyggande arbetet för barn och familjer och SABIR-modellens implementering i Hangö, såväl vad beträffar konceptet för arbetet som resultatet, går med säkert att utvecklas vidare och erbjudas för andra kommuner och organisationer.

Allt sedan 2012 har FSKC erhållit statsstöd från undervisnings- och kulturministeriet för projektverksamheten DelSam – delaktig i samhället. Under året startades den fjärde och sista fasen av denna helhet och den tredje helheten avslutades under våren. En utvärdering av delarna I-III utfördes. Enligt utvärderingsrapporten har DelSam-projekten fungerat på ett brett geografiskt område, vilket lett till att det är många i det finlandssvenska nätverket som jobbar med ungdomar som på något sätt har kommit i kontakt med projektet. Nedslagen har varierat i omfattning och gällande innehåll, från deltagande i arbetsseminarier och konkret lokalt utvecklingsarbete till medverkan i kunskapsproduktion om ungdomsfrågor. Projektets viktiga funktion har varit att fungera som en koordinerande samlingsplats för aktörer i nätverket, forum för reflektiv diskussion mellan olika aktörer, som inspirationskälla och igångsättare av utvecklingsarbeten. Slutsatsen i utvärdering är att projektaktiviteterna varit i enlighet med uttalade syften och målsättningar. Effekter, såsom förändringar i kunskande och attityder, är resultat av långsiktiga insatser under en lång tidsperiod, och kan inte ske enbart med projektinsatser, även om projektinsatserna enligt denna granskning medverkat till en förändring i de professionellas uppfattningar, kunskande och attityder i frågor som berör ungas delaktighet. Finansieringen av denna typ av projektverksamhet får eventuellt inte en fortsättning. Det blir sålunda aktuellt att evaluera om FSKC vill fortsätta med samma substans tema och i så fall söka andra finansieringskällor. Den andra stora projekthelheten, det s.k. Kansa-koulu-projektet uppstartades under hösten. FSKC:s

roll kommer att utkristalliseras först under år 2016, eftersom projektrytmen är sådan att den finska verksamheten först måste etableras och den svenska deriveras från den. Det här upplägget medförde också det att det inte var möjligt för FSKC att räkna in arbetsinsatser för projektet under året.

Målsättningen för året 2015 var också att skaffa in medel för verksamhet genom att rikta ansökningar till ett bredare fält av finansieringskällor. Ansökningarna bar också frukt och FSKC kunde registrera en hyfsat god medelinsamling. Verksamheten kunde planeras under året men verkställandet av seminarierna och utbildningarna är så omfattande att de måste arrangeras under år 2016. Dessutom stördes omsättningen av dessa medel av en annan ansökningsprocess som genomfördes under våren. ESF-ansökan för socialvårdslagens verkställighet sysselsatte bolagets personal och nätverk till en stor del under hösten. Ansökan bifölls med förbehåll och i den andra omgången tvangs utesluta fyra kompetenscenter däribland FSKC. Sålunda bar inte det omfattande ansökningsarbetet något resultat.

Instituts- och klinkverksamheten i Nyland och Österbotten fanns på bolagets strategiska agenda. Samarbetet mellan FSKC och Mathilda Wrede-institutets forskarsocialarbetare har varit intensivt och fruktbart. Rapporteringen av forskarsocialarbetarnas uppdrag är under arbete och kommer att publiceras under 2016. Rapporterna kommer att innehålla många rekommendationer för utveckling av service och tjänster för unga och unga vuxna. Arbetet genomfördes med handledning av professorn i praktikforskning och sålunda har kunskapsproduktionens kvalitet och sammanhang ytterligare säkerställts. Dessutom har FSKC och Mathilda Wrede-institutet kunnat sammankoppla DelSam-projektens och forskarsocialarbetarnas intressen till en fruktbar samverkan kring målgruppen unga och unga vuxna. Kliniken i Vasaregionens verksamhetsår utmärktes av arbetet för att etablera och fokusera samarbetet. Intressenterna utvärderade och definierade substansagendan och sina respektive roller. Kompetenscentren FSKC och SONetBotnia har innehaft rollen av koordinerare och sålunda haft en mer administrativ funktion. I klinikens följande utvecklingsfas torde det vara bra att också kompetenscentren kunde bidra mer till själva substansproduktionen.

FSKC fortsatte under året med de två nya former av nätverksarbete, referensgruppen och FORUM FSKC. Referensgruppen består av FSKC:s närmaste nätverk som tillsammans med FSKC:s personal planerar och analyserar delar av FSKC:s verksamhet. FORUM FSKC är öppna tillställningar om aktuella teman kring forskning och utveckling på det sociala området. Det båda koncepten och nätverken var ett välkommet tillskott i utvecklingen av FSKC:s personalnätverk.

Rytmen är en annan då man möts endast fyra gånger per år, men intensiteten är dock fortfarande god och möjlighet att engagera en bredare publik finns. Det båda nätverken kan väl vidareutvecklas och koncepten slipas att passa in till de varierande behov dels FSKC har och dels FSKC:s målgrupp. De nätverk som fungerar i anslutning till kompetenscentren har haft en fortsatt intensiv arbetsrytm. Dels har de gemensamma ansökningarna och projekten sysselsatt och dels har arbetet för social- och hälsovårdens strukturreform och dess forsknings- och utvecklingsverksamhet engagerat också FSKC en hel del. Även om detta nätverksaktivitet kräver mycket tid torde man kunna se det som ett strategiskt viktigt arbete. FSKC kallades under slutet av året dessutom till spetsprojektet för förnyandet av barn- och familjeservicens styrgrupp. Uppdraget medför en unik utsiktsplats för FSKC och kompetenscentren och ger en nära koppling till det nationella utvecklingsarbetet.

3. Bedömning av verksamhetens framtida utveckling

På förhållandevis kortare sikt, de närmaste två-tre åren, torde kompetenscentrens verksamhet och uppdrag ha en rätt likadan utformning som nu. En glädjande trend och ett välkommet tillskott är förväntningar och beställningsuppdrag av nationell kaliber (t.ex. Kansa-koulu –projektet). Att hantera och organisera dylika uppdrag fordrar dock mycket av kompetenscenternätverket vad beträffar befästande av beslutsprocedurer och ambition att fördela resurser och ansvar. Det är också av största vikt att argumentera för ett fortsatt och till omfattningen tillräckligt stort statsstöd. Stödet höjdes till samma nivå för år 2016 som det var på år 2014 dvs 3 M euro. För FSKC:s del, och med beaktande av FSKC:s införtjäningslogik är nivån på statsstödet av stor betydelse för hur verksamheten kan bedrivas och utvecklas. Sålunda och ur ett nationellt perspektiv har kompetenscentrens verksamhetsförutsägningar ett något bättre läge jämfört med utgångsläget för ett år sedan.

På lite längre sikt och med beaktande av det som social- och hälsovårdsreformen, eller rättare sagt landskapsreformen, för med sig ter sig framtiden för kompetenscentren i sig och för kompetenscentrens uppgifter en aning mer otydliga. Detta beror främst på att det råder osäkerhet om vissa delar av reformens innehåll och om vad som de facto är genomförbart. Detta leder till att det finns större och svårare frågor att lösa än frågan om social- och hälsovårdens forsknings- och utvecklingsuppdrag. Dock måste man medge att social- och hälsovårdens forsknings- och utvecklingsuppdrag beaktas i reformarbetet bättre än under de tidigare omgångarna. I sammanhanget och i framtiden tillkommer naturligtvis också frågan om kompetenscentrens självständiga ställning. En del av kompetenscentren kommer antagligen att per definition överlåtas genom principen av överlåtelse av affärsrörelse till de nya landskapen eftersom de i dag är en del av kommuner eller samkommuner. FSKC, som ett aktiebolag, kan ha en större rörelsemån på den här punkten och kan eventuellt bygga upp en alternativ framtid under förutsättning att verksamheten kan finansieras på ett bra sätt. En fingervisning om vart också denna del av reformen förs kommer att levereras i.o.m. att den första versionen av den nya organiseringslagen får offentlighet redan i april 2016.

Framtiden ser sålunda hyfsat säker ut med tanke på rörelsemånen för kompetenscentren och centrens möjlighet att påverka sin verksamhetsagenda. Vad landskapsreformen för med sig är i skrivandets stund mera en form av spekulationer. Därför torde det för FSKC:s del vara bra att välja fokus att

förstärka och också utöka något den egna kärnverksamheten. Riktningen för de närmaste åren anges av bolagets och styrelsens strategi. FSKC:s strategi skall uppdateras eftersom den nuvarande strategin omspannar ännu året 2017. FSKC har goda möjligheter att vidareutveckla de koncept för uppdragsarbete som bolaget sysslat med under de senaste åren. FSKC har också bra förutsättningar att stärka instituts- och kliniksamarbetet i Svenskfinland. Dels kan FSKC för sin del föra vidare utvecklingen av Mathilda Wrede-institutet som under nära framtid kan bygga på en än mer gedigen kunskapsproduktion och ett intensifierat nätverk och för Vasaregionens del kan FSKC fortsättningsvis ställa sin erfarenhets- och kunskapsgrund till förfogande. FSKC kan också utvärdera huruvida bolaget vill och kan fortsätta med substans temat unga och unga vuxna eller parallellt söka andra fokusområden. Den strategiska agendan kan dessutom förankras i ett intensifierat nätverkssamarbete med bolaget intressenter. Ett sådant intensifierat samarbete i Svenskfinland är viktigt då så många och omfattande reformer är under planering. Hittills har FSKC lyckats för sin del hålla framme frågor som berör det sociala områdets behov och karaktär i förhållandet till integrationsfrågan och också har man lyckats med att lyfta fram den svenskspråkiga befolkningens behov och språkets betydelse i serviceproduktionen och utvecklingen av den samma

4. Projekt och uppdrag

4.1. Delsam III och DelSam IV

DelSam III (Ungas delaktighet i samhället) var en fortsättning på DelSam I och II som pågick 1.9.2012 - 28.2.2013 med förlängning till 30.4.2013 (Delsam I) och 1.6.2012 - 28.2.2014 (DelSam II) genom finansiering av Barn- och ungdomspolitiska utvecklingsprogrammet 2012-2015. Under DelSam III utvidgades projektets fokus, till att omfatta också ungdomar i högstadiet. Denna utvidgning härstammade från planeringsskedet och smiletagningen där ungdomar involverades i planeringsarbetet. Konkret har denna utvidgning inneburit i Nyland, främst i Helsingfors ett samarbete med skolkuratorerna och i Österbotten ett samarbete med högstadiet i Korsholm.

I övrigt har projektet fortsatt sitt samarbete med ungdomsverkstäderna samt med utbildningsenheten Optima och där främst med Optimax programmet och med ungdomsportalen Decibel. Både i Nyland och Österbotten har projektkoordinatorerna jobbat med att knyta kontakter med andra aktuella projekt på fältet samt stadigvarande verksamhet. Tanken har varit att utveckla tillsammans med andra, så att resultaten genast kommer praktiken till nytta och den vägen också implementeras i den stadigvarande verksamheten. Projektet har involverat dryga 30 ungdomar och har haft närmare 250 professionella på olika seminarier, möten etc.

Våren 2015 utgjorde ännu aktiv projekttid för Delsam III. Projektet har haft två anställda projektkoordinatorer, Ann Backman 60 % i Österbotten och Raija Koskinen 60 % i Nyland. Dessutom har projektet haft sakkunnig Eivor Söderström anställd på 20 %. Utvecklingschef Mia Montonen deltagit i projektarbetet med en arbetsinsats på fem dagar i månaden och annan personal på FSKC med administrativa uppgifter.

Från vårens arbete kan man lyfta fram bland annat den utvärdering som gjordes om DelSam I-III helheten.

Enligt utvärderingsrapporten har DelSam-projekten fungerat på ett brett geografiskt område, vilket lett till att det är många i det finlandssvenska nätverket som jobbar med ungdomar som på något sätt har kommit i kontakt med projekten. Nedslagen har varierat i omfattning och gällande innehåll, från deltagande i arbetsseminarier och konkret lokalt utvecklingsarbete till medverkan i kunskapsproduktion om ungdomsfrågor. Projektens viktiga funktion har varit att fungera som en koordinerande samlingsplats för aktörer i nätverket, forum för reflektiv diskussion mellan olika aktörer, som inspirationskälla och igångsättare av utvecklingsarbeten.

Slutsatsen i utvärderingen är att projektaktiviteterna varit i enlighet med uttalade syften och målsättningar. Effekter, såsom förändringar i kunskaper och attityder, är resultat av långsiktiga insatser under en lång tidsperiod, och kan inte ske enbart med projektinsatser, även om projektinsatserna enligt denna granskning medverkat till en förändring i de professionellas uppfattningar, kunskaper och attityder i frågor som berör ungas delaktighet.

För mera information se slutrapporten och bilagorna:

http://www.fskc.fi/vart_jobb/projekt/projektet_delsam/

För DelSam IV del gjordes beslut om att under sista projekthelheten fokusera på ungdomarnas delaktighet och sträva efter att höra och föra fram ungdomarnas röst. Därför lades projektet upp så att projektarbetarna i Nyland, har konkret gått in i verksamheten på SVEPS, på KOI i Raseborg och i Grundskolan Norsen, för att konkret fundera på hur delaktighet kunde förstärkas och förverkligas på de olika enheterna. På KOI och på SVEPS har arbetet inneburit att projektarbetaren har deltagit i verksamheten ca en dag i månaden och i Grundskolan Norsen ca en dag i veckan från och med oktober 2015.

För mera och uppdaterad information se projektets hemsida:

http://www.fskc.fi/vart_jobb/projekt/projektet_delsam_4/

4.2. Det förebyggande arbetet för barn och familjer i Hangö

FSKC slöt under året 2014 ett avtal med Hangö stad om att utföra projektet och uppdraget för att utveckla stadens förebyggande arbete för barn och familjer. Under hösten 2014 kartlades behovsbilden genom intervjuer med personal från undervisnings-, social- och hälsovårdsektorerna och genom studier och evaluering av tidigare gjort utvecklingsarbete. Projektet fortsatte under våren 2015 med fem tematiska workshoppar med följande teman:

- Workshop 1: Dialogiskt arbete
- Workshop 2: Värdegrund
- Workshop 3: Mitt och ditt arbete
- Workshop 4: Övergångar
- Workshop 5: "Hangö-modellen"

Målsättningen för arbete var att göra en uppdaterad och utvecklad modell/bild av det förebyggande arbetet för barn och familjer i Hangö. I huvudsak gick workshopparna ut på att personalen (ca 40 personer) från olika sektorer (personalen på barn- och ungdomsmottagningen, inom ungdomssektorn, på barnskyddet, på familjecentret Pikku-Lilla, elevvårdspersonal och rektorer från valda skolor, hälsovårdarna och dagvårdssektorns representanter) fick tillsammans göra övningar och jobba med dessa teman. Resultatet blev en modell som godkändes 24.09.2015. En utvärdering över arbete gjordes i början på hösten 2015.

Enligt Hangö-modellen är grundprinciperna för personalens samarbete och förebyggande arbete med barn och familjer i Hangö sålunda:

- JAG är uppmärksam på mina egna värderingar och förutfattade tankar och de känslor som mina tidigare erfarenheter väcker hos mig. Jag lyssnar och reflekterar.
- FAMILJERNA tas med i arbete från början. De professionella respekterar familjen och värdesätter deras egna åsikter, tankar och resurser. Alla barn och familjer har en utsedd kontakt/ansvarsperson. Till den personens uppgift hör att ha kontakt med familjen och samarbetsparter och vid behov se till att vid övergångar, så finns det en ny ansvarsperson som tar över uppgifterna.
- Vi PROFESSIONELLA arbetar mot samma målsättning. Vi känner varandra och varandras arbete, litar på varandra och respekterar varandras kunskap. Vi litar också på att samarbetsparterna informerar om deras arbete, då när de upplever att det behövs, om jag upplever att jag behöver information som jag inte har, så frågar jag efter den.

4.3. KASTE-projektet Glädje i föräldraskapet

KASTE-projektet "Glädje i föräldraskapet" beviljades finansiering i januari 2015. Borgå är huvudman för projektet och de andra deltagande kommunerna är Askola, Lovisa, Lappträsk, Lojo, Kotka och Hangö. Finansiering omfattar 350 000 € statsfinansiering och 116 650 € som kommunernas egen andel vilket ger sammanlagt en totalbudget på 466 600 €. Projekttiden är officiellt 1.2.2015-31.5.2017. Detta KASTE-projekt är ett av de sista KASTE-projekten och det enda i på området i Södrafinland.

Huvudprojektets centrala funktioner är att:

- utveckla verksamhetsmodeller för barnfamiljers välbefinnande i samarbete med familjer, personal och tredje sektorn.
- Utveckla arbetsmetoder för ett multiprofessionellt samarbete som utgår från familjens behov.
- Utbilda anställda i att bättre identifiera barnets behov och att stödja föräldraskapet.
- Ta i bruk gemensamma delaktighets- och utvärderingsmetoder samt webbtjänster som stärker barnfamiljernas delaktighet, från planering av verksamheten till genomförande, utvärdering och utveckling.
- Utveckla verksamhet för att öka familjernas delaktighet i samarbete med kultur- och fritidstjänster samt tredje sektorn.

FSKC har för sin del avtal med Hangö stad om genomförande av ett delprojektet i Hangö. Målsättningen är att dels utveckla SABIR-modellen, så att den passar Hangö, och dels implementering av modellen. I praktiken innebär arbetet en fortsättning på processen med det förebyggande arbetet för barn och familjer, där personalen i Hangö, med ledning av FSKC piloterar och utvecklar det mångprofessionella verksamhetsättet.

För mera information om huvudprojektet:

http://www.porvoo.fi/se/service/malgrupper/barnfamiljer/projekt_gladje_i_foraldraskapet

För mera information om SABIR-modellen:

http://fskc.fi/vart_jobb/avslutade_projekt/sabir/

5. FORUM FSKC

FORUM FSKC är FSKC:s öppna mötesplats för diskussion, reflektion, innovation och informationsutbyte kring aktuellt inom forskning, utveckling och praktik inom det sociala området. Forumet är tänkt att fungera dels som informationskanal, men också dels som ett bollplank om och när man vill diskutera aktuellt inom det sociala området eller t.ex. planerar ett utvecklingsprojekt. Forumet är ett arbetsmöte där alla deltagare förväntas bidra med sitt kunskande.

Under våren 2015 ordades två FORUM FSKC och under hösten ett. Temat för det första forumet var barnskydd. Årets första presentation handlade om föräldrar och professionella utgående från kontexten adoptionsrådgivning. Doktorand Pia Erikssons rubrik var Att utvärderas som förälder - känsloladdade möten i maktens spänningsfält.

Pia berättade bland annat att känslorna påverkar mötet mellan professionell och klient. En av de centrala känslorna är rädsla som förekommer på många plan. Mycket av känslorna kommer från kontexten, men uttrycks och formas i möten. Skam går hand i hand med rädsla. Klienterna kan ha en rädsla för att uttrycka negativa känslor och missnöje, rädsla för att vara helt öppna, vilket i sin tur leder till att möten blir dämpade, vilket påverkar många saker så som öppenhet, reflektionsförmåga, post-adoption stöd. Pia diskuterade också kring olika spänningsförhållanden så som förhållandet mellan stöd och kontroll och hon efterlyste en ärlig reflektion kring maktbalansen som finns mellan professionella och klienter.

Efter Pia fick vi höra Saija Westerlund-Cook som numera är koordinator för Familjer och relationer på Folkhälsan, berätta om ett studiebesök till Hackney, som hon var med om förra våren (då var hon anställd av Kårkulla). I Hackney har det nya sättet att arbeta (med utgångspunkt i 7 S, McKinsey Modell), lett till stora resultat i själva arbetets innehåll, personalens välmående och antalet omhändertagna barn. Saija berättade om hur de konkret gjort förändringen och hennes inlägg väckte mycket diskussion, också kring systemet i Finland och ifall det är möjligt att implementera dylikt i Finland.

Barnskyddets special sakkunniga Tiina Muukkonen från Institutet för hälsa och välfärd (THL) hade den tredje och sista presentation på det årets första FORUM FSKC. Tiina berättade om aktuellt från THL varefter det diskuterades kring hennes frågor, som gällde mångprofessionella expertgrupperna och hur de fungerar samt kring hur och vart åt borde man utveckla barnskyddet.

Varens andra FORUM FSKC, lockade ett litet antal deltagare, men dessa var desto livligare. Deltagarna representerade, forskning, utveckling och praktik och diskussionen var aktiv.

Efter en presentationsrunda inledde Raija Koskinen en aktiv diskussion om aktiveringspolitiken. Raija började med en historisk tillbakablick över hur aktiveringspolitiken har utvecklats från 1972 till dagens läge. Nuförtiden är aktiveringspolitiken syfte ofta socialpolitisk.

Aktiveringsåtgärdernas resultat är i genomsnitt ofta blygsamma och har också ofta negativ effekt. Orsaken är inte dåliga åtgärder, utan det att åtgärderna riktas fel, de är inte riktade enligt behovet.

Gällande ungdomsgarantin, kan man vara kritisk till dess effekter. Utvärderingen visar att den erbjuder verksamhet för den unga, för stunden, men de långvariga resultaten har uteblivit. Aktiveringsåtgärdernas kritiska på basis av DelSam erfarenheterna är 1) en betydelsefull relation till någon som har tillräckligt bred kunskap om samhällets serviceformer, 2) gruppen (på verkstaden) om den blir bra, 3) personal.

Efter Raijas inlägg fortsatte den aktiva diskussionen under ledning och med inspiration av Matilda Wrede-Jäntti och Cecilia Wester. De håller som bäst på att forska i de svensk- och tvåspråkiga verkstäderna i Finland. De utreder bland annat vad ungdomarna tycker om verkstaden och tiden där samt ämnar följa upp ca ett år senare och få svar på frågor som; hur gick det sen?, vad tycker ungdomarna efter en tid? Dessutom ser Matilda och Cecilia på verkstäderna själva ser på samarbete? Vem jobbar de med och för? samt hur ser de på samarbete och kanske också på hur de andra tänker på verkstäderna och deras arbete.

När de började sitt arbete kom det fram att verkstäderna jobbar lite olika och därför blev det en förskjutning av uppdraget och de började med att se på verkstäderna; hur jobbar de?, vilka är resurserna? Hur ser de lokala omständigheterna ut? Vilken är målgruppen? Osv.

Utåt sett jobbar verkstäderna lika, men det finns mycket skillnader, som dels beror på yttre skillnader, geografi,

invånarantal, finansiering etc. På alla verkstäder fanns det något som var bra, men följande saker kan beskrivas som verkstädernas goda praktik:

- Systematik, struktur
- Tydligt ledarskap
- Krav och förväntningar samt tidsfrister
- Familjär stämning
- Visioner
- Samhällsdelaktighet

Diskussionen under forumet böljade mellan konkret verksamhet och samhällsutveckling, utmaningar, möjligheter med olika aktiveringsåtgärder etc.

För mera information om FORUM FSKC:

http://fskc.fi/vart_jobb/arbete_i_natverk/forum_fskc2/

6. Mathilda Wrede-institutet

6.1. Forskarsocialarbetarnas arbete

Forskarsocialarbetarna Bettina von Kraemers och Frida Westerback, som var anställda av Helsingfors stad, har under året fortsatt med och vidareutvecklat sin forskning och sina uppdrag.

Bettina von Kraemers forskningsuppdrag 2015 var en direkt fortsättning på kartlägningsarbetet som forskarsocialarbetarna utförde 2014. Forskningsuppdraget fokuserade på piloterna av ett mångprofessionellt nätverk; en mångprofessionell expertgrupp vars uppgift är att utveckla mångprofessionella strukturer och metoder som befrämjar delaktighet. Det svenskspråkiga arbetet med att förebygga utslagning bland ungdomar förverkligades genom samarbete mellan professionella. I en pilotstudie undersöktes hur en sektoröverskridande svenskspråkig mångprofessionell expertgrupp, vars uppgift är att fungera som konsulterande organ för samarbetsparter och tillsammans med erfarenhetsexperter utveckla samarbetsstrukturer och arbetsmodeller på svenska, kunde befrämja brukardelaktighet och förbättra servicen för de svenskspråkiga unga i Helsingfors.

Bettina von Kraemers arbete resulterade i följande utvecklingsrekommendationer (som också kommer att publiceras i hennes slutrapport)

- Personer som ansvarar för svenskspråkig service för unga bör ha kunskap om de svenskspråkiga ungas levnadsförhållanden och behov av service och om det svenskspråkiga serviceutbudet för unga.
- Ledningen bör aktivt stöda de professionellas möjligheter och mandat att utveckla samverkan på svenska. Samverkan skall byggas upp på roller och inte på individer, och samarbetet kan inte byggas på personliga relationer. För att en hållbar samarbetsstruktur skall fungera behövs ett gemensamt beslut om samarbete i praktiken.
- Rekrytering av svenskspråkig personal bör säkras så att ungdomarnas rätt till svenskspråkiga vård- och servicekedjor garanteras.
- Det har visat sig att unga personer gärna talat om svåra livssituationer anonymt, och till exempel kristelefonerna tar emot samtal från unga som lever i mycket besvärliga livssituationer. Ungdomarna skulle dra nytta av en svenskspråkig lågtröskelmottagning dit de kunde vända sig anonymt och få vård.

- Gemensam svenskspråkig utbildning och fortbildning bör arrangeras för att stärka den svenskspråkiga begreppsbyggnaden och kunskapsbasen.
- Utbildning i nätverksarbete och nätverksmetoder, som finns etablerad på finska, innebär även kartläggning av nätverkskunskaper på svenska samt tillgången på svenskspråkiga utbildade sammankallare/ samordnare/ nätverkskonsulter för nätverksmöten.
- Sabir-utbildning, utbildning i arbetsmodellen för inledande samtal, kunde erbjudas lärare, övrig skolpersonal och samarbetsparter för att stärka kunskaperna i att ta upp oro och inleda samarbete.
- Seminarier, där aktuell forskning om ungdomsrelaterade frågor delges professionella och beslutsfattare skall arrangeras årligen.
- En mångprofessionell grupp bestående av professionella som i sitt arbete möter svenskspråkiga unga bör skapas som arena för fortsatt utvecklingsarbete.
- Gruppen sammanträder 1-2 gånger per termin, med målsättningen att ta del av ungas erfarenhet av service och utvecklingsbehov, i dialog med olika ungdomsgrupper och erfarenhetsexpertgrupper. Under sammanträdena utvärderas mångprofessionell samverkan som korrigeras efter behov.
- Gruppen sammanträder även vid behov kring specifika teman, med den sammansättning som temat kräver, till exempel på våren då övergången mellan olika utbildningsenheter aktualiserats och oron för utsatta elever uppkommit.
- Gruppen deltar i forsknings- och utvecklingsarbete och fungerar som förmedlingskanal mellan gruppen och den egna organisationens medarbetare.
- Gruppen förmedlar kunskap till ledningen angående de unga svenskspråkigas situation i Helsingfors.
- Arbetsredskapet ”Guide för ett lyckat samarbetsmöte”, som utvecklats utgående från de ungas och de professionellas erfarenheter, tjänar som en påminnelse om det gemensamma arbetsgreppet för mångprofessionell samverkan ur ett brukarperspektiv. Kontinuerlig användning av arbetsredskapet stärker rutinerna i att arbeta systemiskt utgående från den ungas behov.
- Undervisning i mångprofessionellt samarbete och samverkan borde ingå i de professionellas grundutbildning på respektive institutioner.

Frida Westerbacks forskningsuppdrag var att utreda ungas mångdimensionella och mångtydiga behov av stöd och service i samarbete med social- och hälsovården samt tredje sektorns aktörer. Målet var att utveckla identifieringen av de ungas behov av särskilt stöd. Under år 2015 låg fokus på brukarmedverkan samt analys av kritiska faktorer genom mångprofessionella nätverk. I detta forskningsuppdrag låg fokus på ungdomsperspektivet, dels hur unga upplever sin egen livssituation, dels hur de uppfattat den hjälp de fått samt hur denna service kunde utvecklas. Hur ser unga på serviceutbudet, hur upplever de mångprofessionellt arbete och vad är deras upplevelser av klientskap? Stämmer de professionellas syn på de ungas behov ihop med de unga själva? Syftet var att intervjua unga med en mångdimensionell problematik.

Frida Westerbacks arbete resulterade i följande utvecklingsrekommendationer (som också kommer att publiceras i hennes slutrapport):

- Stöd till unga med icke-diagnostiserad psykisk ohälsa. Uppmärksamma ungdomar som efter undersöknings- och bedömningsperioder vid TAK-polikliniken återremitteras till primärnivån. Uppföljning av stödbehovet. Fortsätta att stödja tredje sektorns aktörer, som kan göra stor skillnad för unga med psykisk ohälsa. Den tredje sektorns kompetens och resurser behöver tillvaratas.
- Tydligare samverkan mellan aktörer vid skolfrånvaro. Långvarig skolfrånvaro har ofta en koppling till psykisk ohälsa. Att göra pilotstudier av uppsökande arbetsformer som intensifierar samarbetet mellan specialsjukvården och primärnivån föreslås som fokusområde (nyckelaktörer åk 7-9: skola, ungdomspsykiatri, barnskydd, EVA-enheten / nyckelaktörer andra stadiet: skola, Sveps, Ungdomsstationen, psykiatri).
- Införandet av strukturerade regelbundna dialogiska möten och seminarier. Införandet av strukturerade regelbundna dialogiska möten och seminarier förbättrar aktörers kännedom om varandra och stärker samverkansmöjligheter. Ansvar för koordinering föreslås ligga hos specialplaneraren för svensk service inom Social- och hälsovårdsverket vid Helsingfors stad i samarbete med Mathilda Wrede-institutet.
- Satsningar på förebyggande arbete i skolan. Med stöd av Förenta Nationernas (FN) rapport Mental health matters. Social Inclusion of Youth with Mental Health Conditions (2014) rekommenderas införandet av förebyggande insatser i skolan med fokus på sociala färdigheter och hantering av svåra känslor

samt destruktivt beteende. Det förebyggande arbetet föreslås vara av universell karaktär. Youth Aware of Mental health (YAM) är ett annat förebyggande program för skolelever med målsättning att öka kunskapen om psykisk hälsa. Programmet har visat sig vara effektivt i en studie bland drygt 11 000 skolelever i tio EU-länder. Målgruppen för programmet är skolelever i åldern 14-16 år.

- Integrerat mentalvårdsarbete i ungas vardagsmiljöer på svenska. Konsultativ service som erbjuds av ungdomspsykiatri (HUCS), där utvärdering, utredning och tidiga interventioner sker i den ungas egen vardagsmiljö i samarbete med bashälsovården erbjuds även på svenska i Helsingfors.
- Normkritiskt arbete på agendan. I arbetet med unga behöver professionella tydliggöra och ifrågasätta normer som påverkar ungas möjligheter att leva som de önskar. Normkritiskt arbete bidrar till att förebygga mobbning och utanförskap och kan med fördel introduceras i skolan. Ett normkritiskt perspektiv bidrar till lika villkor för alla unga.
- Förstärkning av ungdomsperspektivet. Förstärkning av ungdomsperspektivet innebär respekt för ungas delaktighet i frågor som berör deras liv.
- Individanpassat stöd till unga genom studiecoacher. Att utföra pilotstudier av studiecoacher inom yrkesutbildningen föreslås. I denna modell sammanförs studerandevård med psykiatri och missbrukstjänster. Målsättningen är social rehabilitering i skolan. Som metod kunde Supported education (Sed) beprövas. Modellen är utarbetad vid Boston University och har använts i bland annat Holland för att tackla drop out-problematik.
- Resurser inom ungdomspsykiatrins svenskspråkiga poliklinik för att behandla neuropsykiatriska funktionsnedsättningar på svenska. Att utreda omfattningen av svenskspråkig vård och rehabilitering av neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (13-17-åringar) i Helsingfors.
- Ungdomstjänsterna samlade i webbtjänst. Att samla det svenskspråkiga serviceutbudet i Helsingfors till en webbtjänst för att förbättra aktörers kännedom om varandra och skapa kontakt.

von Kraemers och Westerbacks slutrapporter publiceras under våren 2016 här:

<http://fskc.fi/publikationer/forskningsrapporter/>

6.2. Mathilda Wrede-seminariet om den sk. Hackney-modellen

Mathilda Wrede seminariet 2015 avvek från traditionerna på flera sätt. I vanliga fall ordnas seminariet i mars och oftast på svenska eller om inte, så på svenska och finska. Denna gång fick vi möjligheten, tack vare våra nätverk att ordna ett trespråkigt (svenska, finska, engelska) seminarium med gäster från Hackney i London, England och Merseburg, Tyskland och därför gav vi avkall på traditionen att ordna seminariet på Matilda dagen i mars.

Gästerna från Hackney; Sarah Wright, Head of Service och Robert Koglek, Service Manager kom för att berätta om sitt arbete i Hackney i London, där de genom att ta in ett systemiskt arbetssätt i barnskyddsarbete har fått ner kostnaderna, minskat radikalt på antalet omhändertagningar och samtidigt har ökat på personalens välmående, på servicens kvalitet och på klient-förnöjsamheten.

Sarah började presentationen med att påpeka att deras sk Hackney-modell är gjord utgående från deras lokala förhållanden, så den kan inte och skall inte kopieras rakt av, men man kan få inspiration och man kan modifiera modellen till att passa de lokala förhållanden.

Sarah och Robert berättade att bakgrunden till att det blev som det blev, är i fall där barn som varit klienter i barnskyddet hade blivit dödade. Detta ledde till en diskussion om socialt arbete och barnskydd och till att barnskyddsarbetet blev mera reglerat och socialarbetarna blev byråkrater. Sociala arbetets och barnskyddets status var dåligt och barnskyddets socialarbetare sågs som skurkar som inte hjälper, utan tar barnen från familjerna. Servicen i London är ordnad på ett sådant sätt att alla ”stadsdelar” ordnar sin service själv och enligt egen modell, så i andra delar av London, arbetar man annorlunda än i Hackney.

I Hackney kom man fram till att för att få en förändring i situationen så är man tvungen att göra allt på ett nytt sätt.

Man utgick från en modell med 7 S. Man beslöt att man utgår från en klar metodologi (systemiskt arbete), man ville organisera ledningen och beslutsfattandet på nytt sätt, man ville dela ansvaret för barn i risk och se över arbetet och minska socialarbetarnas administrativa uppgifter, så att tiden används mera till kontakt med familjerna och skapa en organisation med kontinuerligt lärande.

En central del av arbetet i Hackney är att man jobbar i enheter, där det finns flera personer med olika kunnande. Fördelarna med att arbeta i enhet är bland annat att alla känner till familjerna, så att om någon blir sjuk, byter arbete etc, så är det lättare för någon annan att hoppa in. Genom arbete i enheterna kan man också dela på ansvaret, i diskussionerna om familjerna får man in flera synvinklar, man kan organisera arbetet så att det administrativa arbete sköts av administrativ personal, så att praktikerna kan arbeta med familjerna.

Enheterna har veckomöten en gång i veckan, minst tre timmar och då går man igenom alla klienter. För alla klienternas del behöver diskussionen inte vara så lång, men på detta sätt försäkras man sig om att alla klienterna blir ihågkomna. På veckomötena är tanken att man stannar upp och reflekterar, istället för att direkt agera. Beslutsfattandet görs tillsammans. Veckomötena dokumenteras, denna dokumentation utgör en bra uppföljning på situationen. På mötena används bland annat rollspel, för att få in nya synvinklar etc.

Arbetet genomsyras av tanken att genom diskussion och utbildning, genom att ändra på språket, ta in nya idéer och ett nytt förhållningssätt, skapas ett gemensamt språk och förändring. Man strävar efter att samtidigt utmana och stödja och försöker skapa trygghet i en viss omgivning. Tanken är också att försöka fånga det sätt på vilket arbetet görs, så att fastän man använder sig själv som redskap, finns det likheter i hur man jobbar med familjerna.

Sarah och Robert avslutade sin presentation med att reflektera kring vad de lärt sig under arbetets gång:

- betydelsen av regelbundna tillräckligt långa veckomöten är viktiga tillfällen där personalen får stöd av kollegerna, men också av sin chef
- det är viktigt att det finns plats och tid för reflektion
- att man har en lärande organisation som kontinuerligt lär sig från sina misstag och använder feedback från familjer, andra organisationer och kolleger
- när man är många som tillsammans lär sig från varandra och bär ansvaret tillsammans så har man också en möjlighet till mera också politiskt inflytande
- ett kritiskt tänkande är viktigt och man skall våga utmana

systemet och ifrågasätta att är man tvungen att göra sådant, som inte är effektivt och inte känns vettigt. Som exempel har de i Hackney fått pilotera en modell med barnskyddsutredning, utan den i annars kraftvarande tidsbegränsningen. Piloteringen har gett bra resultat eftersom det är upp till socialarbetaren att bestämma hur länge utredningsprocessen tar och man har kunnat fokusera på att göra det så bra och utförligt som det behövs för den enskilda klienten.

Diskussionen om hur systemiskt socialt arbete implementeras i Finland leddes av Prof. Dr. Johannes Herwig-Lempp, från Merseburg och Katarina Fagerström, från Folkhälsans förbund. Deltagarna fick till uppgift att i tur och ordning diskutera kring följande frågor:

- 1) Vad är likadant i ditt arbete som i det arbete som görs i Hackney?
- 2) Vad är olika i ditt arbete jämfört med det som görs i Hackney?
- 3) Vilka små förändringar kunde vara lätta och möjliga för dig att göra i ditt arbete?
- 4) Vad skulle du vilja berätta åt ledare och beslutfattare om ditt arbete, samt hur skulle du göra det.

Det kom fram att många upplevde att det var stora skillnader med arbetet i Hackney och arbetet i Finland, medan några tyckte att det fanns likheter, så som t.ex reflektion, en lärande organisation. Det som man skulle vilja och eventuellt kunna ta in i sitt eget arbete var bland att tanken om att stanna och tänka, istället för att direkt agera, att fundera på hur man kunde arbeta mera i team och dela på ansvaret, gå igenom arbetsgruppen och checka upp vilket kunnande alla har, som kunde användas i arbetet.

Seminarier avslutades med frågor och diskussion kring skillnader i arbete i Hackney samt England och i Finland. Som avslutning fick gästerna en fråga om att vad är det viktigaste vi borde tänka på och deras tankar var följande:

- ha utrymme att tänka
- ha praktikerna är mera med och arbetar med familjerna
- det behövs en struktur för samarbete med familjerna
- ha roligt
- alla kan göra någonting

För mera information om seminariet jämte material:

<http://www.fskc.fi/mwsemi2015/>

7. Publikationer

- Eivor Söderström
Utvärdering av DelSam-projekten 2012-2015
Rapport 1/2015
- Mia Montonen
DelSam – Delaktig i samhället III 2014-2015
Rapport 2/2015
- Vår verksamhet 2015
Arbetspapper 1/2015
- Raija Koskinen
Ungas erfarenheter av vuxna i skolvärlden -
Crossroads-modellen, våra liv möts i vägskålen
Arbetspapper 2/2015
- Raika Koskinen och Annika Puustinen
På spaning efter självförtroendet som flytt -
personalen och unga på ungdomsverkstäder
Arbetspapper 2/2015
- Ann Backman och Eivor Söderström
Förslag på samarbete mellan Optima och After Eight
Arbetspapper 4/2015
- Ann Backman
Projektresultat från DelSam i Österbotten
Arbetspapper 5/2015
- Ann Backman och Eivor Söderström
Möjliga utvecklings- och samarbetsområden mellan
Optima och ungdomsverkstad
Arbetspapper 5/2014

FSKC:s publikationer:

<http://www.fskc.fi/publikationer/>

8. Resurser

FSKC hade under år 2015 totalt 7 anställda (3,15 årsverken). Vd:n, byråsekreteraren och utvecklingscheferna har varit anställda tillsvidare. Den övriga personalen har varit anställd med tidsbundna kontrakt. Dessutom har Helsingfors stad och Helsingfors universitet och Svenska social- och kommunalhögskolan vid HU och Arcada erbjudit personalresurser för samarbete inom ramen för Mathilda Wrede-institutet.

Personal:

- VD Torbjörn Stoor
- Utvecklingschef Mia Montonen, deltid
- Byrå- och projektsekreterare Gerd Strandberg-Andersson, deltid

- Projektkoordinator, sakkunnig (Nyland) Raija Koskinen, deltid, Projektet DelSam III och IV
- Projektkoordinator, sakkunnig (Österbotten) Ann Backman deltid, Projektet DelSam III och IV
- Sakkunnig Eivor Söderström, deltid, Projektet DelSam III och IV

Mathilda Wrede-institutet:

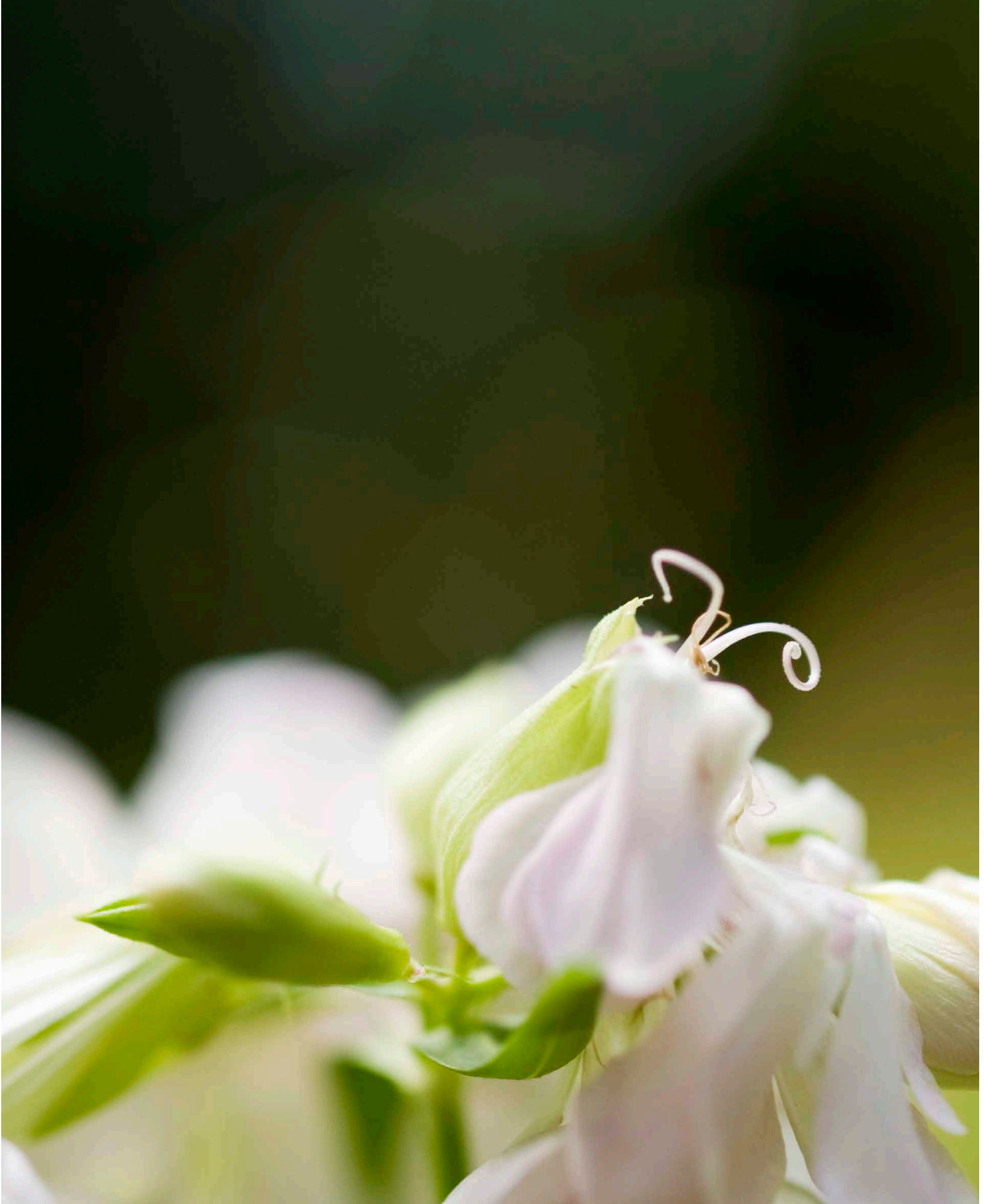
- Forskarsocialarbetare Frida Westerback, heltid
- Forskarsocialarbetare Bettina von Kraemer, heltid

Personal anställd av Helsingfors universitet:

- Professor i praktikforskning i socialt arbete, Ilse Julkunen, Institutionen för socialvetenskap vid Helsingfors universitet, deltid
- Universitetslektor Harry Lunabba, Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet, deltid

Personal anställd av Arcada:

- Överlärare Åsa Rosengre, deltid

Ab Det finlandsvenska kompetenscentret inom det sociala området - FSKC

Georgsgatan 18 A 8, 00120 Helsingfors
www.fskc.fi